



کتابخانه النوعات استان

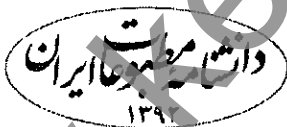
دریچه ای

به تاریخ مطبوعات
ایران

به اهتمام:

خداداد ابراهیمی

سرشناسه : ابراهیمی، خداداد، ۱۳۴۱
 عنوان و نام پدیدآور : دريچه‌ای به تاريخ مطبوعات ايلام به اهتمام خداداد ابراهيمی.
 مشخصات نشر : تهران، دانش‌نامه‌ی مطبوعات ايران، ۱۳۹۲
 مشخصات ظاهري : ۲۰۰ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۵۷-۰۰-۶
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیفا
 یادداشت : واژه‌نامه
 یادداشت : کتابنامه
 یادداشت : نمایه
 موضوع : مطبوعات- ايران- ايلام(استان)- تاريخ
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۲ ۱۶ الف ۹ الف / PN۵۴۴۹
 رده‌بندی دیویی : ۰۷۹/۵۵۴۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۱۹۴۴۲۶



دريچه‌ای به تاريخ مطبوعات ايلام
 به اهتمام : خداداد ابراهيمی
 حروف چيني و صفحه آرایی: مهران
 ویراستاری: افشين ابراهيمی
 طرح روی جلد: اميد عبدی
 مدير اجرايی: مسعود فرج الهی
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: پاییز ۱۳۹۲
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 انتشارات: دانشنامه‌ی مطبوعات
 ايران قيمت ۱۰۰۰۰۰ ریال
 شابک ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۵۷-۰۰-۶:

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	سخن نخست
۵	یادداشت سرپرست مؤسسه دانشنامه‌ی مطبوعات ایران
۶	اولین‌های مطبوعات استان ایلام
۲۵	پیشکسوتان مطبوعات استان ایلام
۳۸	نویسندگان و فعالان مطبوعات استان ایلام
۹۰	سرپرستان مطبوعات محلی استان ایلام
۱۳۱	صاحب امتیاز و مدیران مسوول مطبوعات استان ایلام
۱۷۸	اصحاب مطبوعات ایلام به روایت تصویر
۱۹۳	مشخصات مطبوعات استان ایلام
۱۹۶	نمایه نام‌ها
۱۹۷	نمایه کتاب‌ها
۱۹۷	نمایه مکان‌ها
۱۹۸	نمایه نشریه‌ها
۱۹۹	واژه‌نامه
۲۰۰	منابع و مأخذ

سخن نخست

مطبوعه پژوهی و تاریخ نگاری در حوزه‌ی مطبوعات استان ایلام، خواه قبل از انقلاب اسلامی و خواه بعد از آن، همواره مغفول مانده، در این راستا، پژوهشی مستقل صورت نگرفته، بانک جامع مطبوعات تهیه نشده، پیشینه و آثار مطبوعاتی خبرنگاران، فعالان و نویسندگان مطبوعاتی و کارکردهای مطبوعات محلی به چاپ نرسیده و منبع و مرجعی خاص در حوزه‌ی تاریخ مطبوعات استان به دست نیامده است. لذا از دیدگاه صاحب نظران و اصحاب فرهنگ و مطبوعات، این امر، یک خلأ محسوس در حوزه‌ی فرهنگی تلقی می‌شود. به همین سبب تدوین کتاب تاریخ مطبوعات استان ایلام، ضرورتی پژوهشی و فرهنگی به نظر می‌رسد. چرا که تاریخ معاصر ما بدون مطبوعات، پیامی فراگیر و قابل اعتماد نخواهد داشت. طرح این موضوع که تاریخ مطبوعات ایلام، دو دهه بیشتر قدمت ندارد و فاقد تاریخ و تاریخچه‌ای است، موضوعی پذیرفته شده و قانع کننده به نظر نمی‌رسد. زیرا با بررسی پیشینه‌ی کارکردهای فعالان مطبوعاتی ایلام، پی می‌بریم که حدود هفتاد سال پیش ردپای نویسندگان و فعالان مطبوعاتی ایلام در نشریات کشوری مشاهده شده است.

چاپ مقالات، اشعار، دیدگاه‌ها و یادداشت‌های سرآمدان فرهنگی ایلام، و نیز فعالیت‌های مستمر و حرفه‌ای بزرگانی چون «زنده‌یاد میرحسین الوندی»، «زنده‌یاد حبیب‌الله منصوریان»، «زنده‌یاد محمود خونی خاوری»، «زنده‌یاد عرب فخری»، علی پیرحیاتی، غلامرضا ریاحی، عبدالرحیم گمنام، حسن افشار، دکتر ایرج خالصی و رضوان الوندی در نشریات کیهان، اطلاعات، «توفیق»، «آشفته»، «مجله‌ی «فردوسی»، «جنگ خوشه»، «امید ایران»، «سپید و سیاه»، «جنگ دریچه»، «مردم جوان» «خواندنی‌ها» و ... مؤید این ادعا است.

از سوی دیگر ظهور نویسندگان مقتدر مطبوعاتی، تکثر مطبوعات محلی، حضور مدیران مسوول، سردبیران، و خبرنگاران ایلامی در عرصه‌های مطبوعات منطقه‌ای و کشوری، تصاحب عنوان‌های برتر جشنواره‌های مطبوعاتی، احراز مدارک دانشگاهی در مقاطع تحصیلات تکمیلی و دکترای رشته‌های ارتباطات و روزنامه‌نگاری، توسعه فرهنگی در بستر مطبوعات محلی، نگارش نقدهای وزین مطبوعاتی، ایده پردازی در حوزه‌ی رسانه و مطبوعات، اهتمام به تشکیلات صنفی مطبوعاتی، برگزاری جشنواره‌های مطبوعاتی ملی و منطقه‌ای و ... در سه دهه‌ی اخیر از بویایی کارآمدی و رشد و توسعه‌ی مطبوعات ایلام حکایت دارد. بنابراین ضروری است که در زمینه‌ی تاریخ مطبوعات ایلام و مستندسازی آثار مطبوعاتی، خواه ذوقی و تفتنی و خواه پایان نامهای و کتابخانه‌ای اقداماتی علمی و پژوهشی صورت گیرد تا از این رهگذار، استعداد و توانمندی‌های مطبوعاتی و فرهنگی ایلامیان انعکاس یابد.

با عنایت به این مهم و تعهد به رسالت مطبوعاتی، نگارنده امیدوار است که با نگارش این کتاب، در پژوهشگران، نویسندگان و نخبگان فرهنگی انگیزه‌ی آفرینش اثری جامع‌تر و فراگیرتر به وجود آورد و دست اندرکاران و مسوولان فرهنگی و متولیان مطبوعاتی ایلام را به این مهم تشویق و تحریض نماید؛ زیرا ممکن است این کتاب اولین اثر مکتوب تاریخ مطبوعات ایلام تلقی شود، اما بهترین و جامع‌ترین اثر تلقی نخواهد شد زیرا نگارنده در این کتاب به همه‌ی ابعاد و گستره‌ی مطبوعات ایلام نپرداخته بلکه تنها دریچه‌ای از تاریخ مطبوعات ایلام را به روی مخاطبان گشوده است.

در آغاز بنا بر آن بود که تنها پیشینه‌ی اولین‌های مطبوعات ایلام و آثار مطبوعاتی در قالب یادداشت، ستون مطبوعاتی و سرمقاله‌های مدیران مسوول و سردبیران محترم نشریات محلی، محتوای کتاب را تعین کند اما استقبال وافر فعالان و نویسندگان مطبوعاتی، موجب شد تا با درج آثار این عزیزان بر صفحات کتاب افزوده شده و چاپ کتاب با تأخیر صورت پذیرد. آقایان مجید امرایی، محمدحسین خانی، محمدرضا خانی، داریوش فخری، ابتهی سنجابی، طاهر سارایی، افشین منصوریان، حاج علی پیرحیاتی، حاج غلامرضا ریاحی، دکتر ایرج خالصی، افشین ابراهیمی، خانواده زنده‌یاد میرحسین الوندی، خانواده زنده‌یاد محمود خوبی خاوری، خانه مطبوعات ایلام، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ایلام، معاونت محترم مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در چاپ این کتاب مرایاری داده‌اند که در اینجا عنایت کریمانه‌ی آنان را پاس می‌دارم و به ویژه همکاری و اهتمام اصحاب مطبوعات ایلام، نویسندگان و فعالان مطبوعاتی و صاحبان آثار مندرج در این کتاب را ارج می‌نهم. در پایان با اندای احترام به اصحاب مطبوعات و رسانه استان ایلام، این اثر به روان افلاکی همه‌ی شهدای میهنم تقدیم می‌شود.

بافروتنی:
خداداد ابراهیمی

به نام خدا

مطبوعات، میراث گران‌سنگ معنوی کشور و آینه‌ی تمام‌نمای تحولات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است. اگر زبان، ادبیات، آداب و رسوم و آیین در زمره‌ی میراث معنوی می‌گنجد، بی‌شک مطبوعات نیز به عنوان سریع‌ترین پیژواک و بهنگام‌ترین جلوه‌گاه این مؤلفه‌ها، گنجینه‌ای از میراث معنوی و در عین حال تاریخ مستند ملت‌ها به شمار می‌آید. مطبوعات ایران در ثبت و ضبط تاریخ کشورمان به ویژه از دوران مشروطه به این سو، سهم و نقشی بی‌بدیل و مستغنی از تأکید دارد. به طوری که مدیران بسیاری از نشریات، با ثبت خاطرات چهره‌های فرهنگی و سیاسی هر یک از دوره‌ها در قالب مصاحبه، خواسته یا ناخواسته بروسعت و غنای تاریخ شفاهی ایران افزوده‌اند. علاوه بر این، بخش عمده‌ای از تاریخ معاصر کشور با استناد به اسناد مطبوعاتی نگاشته شده و کتاب‌های تاریخی بسیاری با محوریت مطبوعات انتشار یافته است.

گفته می‌شود یک قرن پیش، وقتی مدیر نخستین نشریه‌ی روزانه ایران یک دوره از نشریه خود را صحافی کرد و به کتابخانه ملی فرستاد با اکراه آن را در ردیف کتاب‌ها جای دادند؛ چرا که باور غالب در آن زمان این بود که کتابخانه نباید به نشریه‌خانه تبدیل شود. صاحبان این نگاه، خود را در گردآوری و نگاهداری هرگونه سند و مدرک به جز کتاب مستغنی می‌دیدند. حال آن که با تلاش ارزنده‌ی پیشکسوتان مطبوعات در ایران، نشریات، اگرچه با تأخیر اما اندک اندک به کتابخانه‌ها راه یافتند و بسیاری از آن‌ها امروز در زمره‌ی نفایس مطبوعاتی کشور قرار دارند.

با همه‌ی این احوال باید اذعان کرد با همه‌ی کوشش‌های انجام شده، هنوز مجموعه‌ی کاملی از مطبوعات ایرانی و نیز مطبوعات فارسی زبان جهان در دست نیست. این در حالی است که بیش از دو قرن از عمر مطبوعات فارسی زبان در قاره‌ی آسیا و قفقاز می‌گذرد و دامنه‌ی انتشار نشریات فارسی زبان در طول سالیان گذشته، از آسیا به سایر کشورهای جهان کشیده شده است. بر اساس همین ضرورت و نیاز جدی علمی و فرهنگی کشور، مؤسسه‌ی دانشنامه‌ی مطبوعات ایران با حمایت معاونت مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تأسیس و تا کنون علاوه بر آغاز کار تدوین «دانشنامه مطبوعات ایران» با همکاری و حضور جمعی از خبرگان حوزه‌ی علوم ارتباطات و روزنامه‌نگاری و ادبیات و با بهره‌گیری از شیوه‌ی مناسب دانشنامه‌نویسی، بر آن است تا مجموعه‌ای تحت عنوان «مطبوعات استان‌ها» را که با همکاری دست‌اندرکاران مطبوعات در استان‌های کشور جمع‌آوری، تألیف و تدوین می‌شود منتشر نماید و از این طریق به جمع‌آوری و ثبت اسناد و آثار تاریخ مطبوعات کشور پهناور ایران با تنوع فرهنگی و زبانی که به وفور در مطبوعات محلی و استانی منعکس است در اختیار علاقمندان قرار دهد و از سویی به پژوهشگران و محققان بسیار دتا برغای گنجینه‌های فرهنگی بیفزاید.

از سه سال پیش تاکنون در این زمینه علاوه بر چاپ کتاب‌های متعدد در زمینه‌ی آموزش علوم ارتباطات و روزنامه‌نگاری، کتاب‌های دیگری با عنوان «کتاب مطبوعات ایران» که در بردارنده‌ی آثار برجسته‌ی روزنامه‌نگاران کشور است منتشر شده است که این کار نیز به نوبه‌ی خود علاوه بر تحقق شعار توسعه‌ی کیفی مطبوعات کشور، به ثبت مهم‌ترین رویدادهای فرهنگی، سیاسی و اجتماعی کشور کمک نموده است.

این کتاب، اولین اثر از مجموعه‌ی تحت عنوان «کتاب مطبوعات استان» است که به همت روزنامه‌نگار پر تلاش ایلامی آقای خداداد ابراهیمی - از مدیران فعال مطبوعات - تدوین و تألیف شده و از سوی مؤسسه‌ی دانشنامه‌ی مطبوعات برای بخشی از اهداف پیش‌گفته منتشر و در اختیار علاقمندان قرار می‌گیرد. با این امید که در آینده‌ی نزدیک شاهد انتشار کتاب مطبوعات استان در همه‌ی استان‌های کشور باشیم.

با احترام

محمدجعفر محمدزاده

سرپرست مؤسسه دانشنامه‌ی مطبوعات ایران

اولین‌های مطبوعات استان ایلام

اولین نشریه استان ایلام



سال ۱۳۷۱ نقطه‌ی عطفی در تاریخ فرهنگ و مطبوعات ایلام محسوب می‌شود. در این سال با انتشار هفته‌نامه «مبشر» به مدیریت مسوولی حجت‌الاسلام محمد شم‌آبادی (قدسی)، فعالیت رسمی مطبوعات استان ایلام رسم خود را آغاز کرد. اهل روستای شم‌آباد سبزوار استان خراسان بود.

وی که به عنوان مدرس دانشگاه پیام نور در مانشاه مدتی در این شهر اقامت داشت، از سهمیه مطبوعاتی استان ایلام در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بهره گرفت و موفق به دریافت مجوز چاپ اولین نشریه‌ی استان ایلام شد.

«مبشر» به اهتمام جمع معدودی از اصحاب فرهنگ ایلام از جمله محمد رضاخانی، محمد علی قاسمی، نصرت حیدری زرنه و شخصی به نام شاه‌کرمی از شهرستان دره‌شهر به نحو سستی و با مشقات و ناملايمات فروانی اداره می‌شد. محمدعلی قاسمی مسوول صفحه شعر «موج نو» این نشریه، با چاپ اشعار و مطالبی در حوزه‌ی شعر و ادبیات مدرن و معرفی شاعران معاصر و نیز شاعران نوپای ایلامی در این وادی تلاش‌های فراوانی کرد. آقای محمد رضا خانی مدیر داخلی این نشریه خود جدول مبشر را تهیه می‌کرد و با مازیک خانه‌های بنیاده جدول را رنگ می‌کرد. خانی با ماکت‌بندی و استفاده از مقوا و چسب و برش تکه‌های تایپ شده، طراحی و صفحه‌آرایی «مبشر» را سامان می‌داد و این کار به روش سنتی و طاقت‌فرسا صورت می‌گرفت. «مبشر» با قیمت هر تک‌شماره پنجاه تومان به فروش می‌رسید و پس از انتشار حدود پنجاه شماره، به کار تعطیل و به سرنوشتی نامعلوم دچار شد. هرچند که هفته‌نامه «مبشر» با چاپ چند شماره‌ی معدود به عنوان نخستین نشریه در تاریخ مطبوعات ایلام به ثبت رسیده است اما باید اذعان داشت که هفته‌نامه پیک ایلام اولین نشریه‌ای است که نزدیک به دو دهه، فعالیت مستمر مطبوعاتی خود را تداوم بخشیده و به عنوان قدیمی‌ترین نشریه استان ایلام شناخته شده است.